

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 50:

Forslag til lov om massemediers informationsdatabaser.

Af justitsministeren (Erling Olsen).
(Fremsat 28/10 93).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Det lovforslag, der er til behandling her, bygger på en betænkning om pressens informationsregistre, og lovforslaget indebærer, at såvel de trykte som de elektroniske mediers informationsdatabaser bliver undtaget fra registerlovgivningens regler og i stedet undergivet en ny regulering.

Ideen er, som det også fremgår af bemærkningerne, at få gennemført en samlet lovgivning for de elektroniske informationsdatabaser, som vi har måttet konstatere vinder frem inden for medieverdenen i disse år i takt med den teknologiske udvikling.

Det drejer sig dels om bl.a. redaktionelle informationsdatabaser, som har til formål at tjene massemediets eget behov for at ajourføre information til brug for det journalistiske og redaktionelle arbejde, dels om at etablere informationsdatabaser, som stilles til rådighed for abonnenter såvel i som uden for medieverdenen.

Vi må nok erkende, at det ikke er første gang, dette spørgsmål debatteres her i salen. Vi har i forbindelse med behandlingerne af diverse ændringer af registerlovene hver gang nøje overvejet, hvordan man mest hensigtsmæssigt

kunne afstikke retningslinjerne på dette område. Vi forsøgte også i foråret, og hver gang har vi måttet konstatere, at dette her er svært. Det er svært at finde den balance, der kræves, når hensynet til beskyttelsen af privatlivets fred skal balancere med hensynet til beskyttelsen af ytringsfriheden og herunder altså også presse- og informationsfriheden.

Lad det være sagt med det samme: Vi kan støtte det fremsatte lovforslag, men føler behov for samtidig at tilkendegive, at vi ikke tror, at denne diskussion hermed er slut. Der vil til stadighed være behov for nye overvejelser, nye justeringer, for vi ved, at nye teknologiske muligheder set i forhold til beskyttelsen af det enkelte menneske kort og godt vil kræve det.

Sådan som lovforslaget her er fremsat, bygger det på en sondring mellem på den ene side redaktionelle informationsdatabaser, som ikke må være tilgængelige for andre end massemediets egne journalister og redaktionsmedarbejdere, og på den anden side offentligt tilgængelige informationsdatabaser, der for at blive omfattet af loven skal være tilgængelige for enhver på almindelige forretningsvilkår.

Den opdeling, der er lagt op til i lovforslaget, virker umiddelbart både rimelig og fornuftig forstået på den måde, at dette lovforslag vil skabe en retstilstand, som i vidt omfang tilgodeser informations- og pressefriheden, og som ikke stiller sig hindrende i vejen for pressens brug af ny teknologi. Men omvendt betyder det, at det primært vil være medieansvarsloven og straffeloven, der fremover skal tilgodeses beskyttelsen og hensynet til privatlivets fred.

Som jeg har tilkendegivet én gang her, synes vi, det er svært, det her, men vi støtter lovforslaget, og vi gør det ud fra håbet om, at vi med dette får skabt en brugbar, men også forsvarlig balance for de kommende år. Men vi erkender, at behovet fremdeles vil være der for nøje at følge den teknologiske udvikling set i forhold til det hensyn, vi føler også skal varetages i relation til den enkeltes beskyttelse.

John Vinther (KF):

Der var tale om en genfremsættelse, og vi husker vel alle den debat, der afstedkom, at justitsministeren valgte at lade dette lovforslag svømme lidt og så genfremsætte det her i den nye samling i en let ændret form.

[John Vinther]

Jeg sagde under den oprindelige førstebehandling den 14. april i år, og det finder jeg grund til at fremhæve endnu en gang, at det at lovgive om pressens forhold altid vil være en balancegang, en balancegang mellem to modsatrettede hensyn, nemlig på den ene side hensynet til pressens frihed og til at give massemedier mulighed for at effektivisere deres arbejdsmetode ved at indføre moderne teknologi og på den anden side hensynet til privatlivets fred. Det vil også altid være sådan, at jo mere effektivt massemedierne er i stand til at udføre deres arbejde, jo større er den potentielle risiko for krænkelse af privatlivets fred.

Derfor er det en meget svær balancegang, vi begiver os ud i, og derfor tror jeg altså også, at vi kommer til at gå ind i en dyb og meget grundig udvalgsbehandling, for det er meget vanskeligt.

Om de mere tekniske betragtninger vedrørende de foreslåede regler for offentligt tilgængelige informationsdatabaser skal jeg tillade mig blot at henvise til det, jeg sagde under den oprindelige førstebehandling.

Det nye i dette lovforslag i forhold til det oprindelige er jo, at der ikke i dette lovforslag er medtaget regler om tidsfrist for, hvor længe oplysninger må ligge i redaktionelle informationsdatabaser, ligesom der heller ikke er medtaget den oprindeligt foreslåede regel, hvorefter Pressenævnet skulle kunne meddele påbud om sletning af oplysninger i disse databaser.

Om disse regler sagde jeg under den oprindelige førstebehandling, at vi fra konservativ side var tilfredse med de pågældende regler, men at vi stillede os tvivlende over for, om de på nogen måde kunne efterleves og kontrolleres i praksis. Vi har også udtrykt skepsis over for, om det ville være rigtigt fuldt ud at lade journalisters og redaktionelle medarbejders oplysninger være omfattet af disse regler. Nu er de dengang foreslåede regler taget ud, og det kan vel tages som udtryk for, at også justitsministeren delte denne tvivl og denne skepsis.

Jeg sagde i starten af min ordførertale, at det at lovgive om pressens forhold er en balancegang mellem pressefriheden og privatlivets fred. Vi synes i den konservative gruppe, at der med dette lovforslag er gjort et godt og et ærligt forsøg på at finde en rimelig balance. Den ros skal ministeren dog have.

Men alligevel er vi altså fortsat lidt bekymret for, om hensynet til privatlivets fred nu også har vejet tungt nok på balancestangen. De oplysninger om enkeltpersoners private forhold – og det kan jo være af temmelig delikat art – som journalister tidligere samlede sammen og gemte i skuffer, bliver nu, hvis de overføres til redaktionelle databaser, tilgængelige for andre end den pågældende journalist selv, ligesom oplysningerne i princippet kan opbevares i det uendelige. Det åbner naturligvis for nogle misbrugsmuligheder. I lovforslagets § 5 bestemmes det, at der skal træffes de fornødne sikkerhedsforanstaltninger imod, at uvedkommende kan få adgang til databasen. Det overlades helt til massemediet selv at opstille disse sikkerhedsforanstaltninger. Det finder vi en smule bekymrende.

Ministeren har selv set en række tvivls spørgsmål. Ministeren opstiller nogle betragtninger om, hvorvidt man monstro kunne henstille til massemedierne at opstille en moralkodeks. Det synes vi er en fornuftig tankegang, og vi vil under udvalgsbehandlingen undersøge, om der er mulighed for at formalisere det lidt mere end det, ministeren her lægger op til.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Også i Venstre synes vi, dette er en svær sag, selv om det er en i hvert fald delvis genfremsettelse. Jeg kan henvise til, hvad jeg sagde sidst, og vil uddybe nogle af de vanskeligheder, som vi fortsat finder i lovforslaget.

Det er et lille hjørne af et sammenhængende lovkompleks, der bl.a. omfatter straffelov, retsplejelov, medieansvarslov og registerlov. I dette lovforslag er to grundlovssikrede retsinstitutter i konflikt med hinanden. Man kan næsten sige, at vi her er ved forfatningens inderste væsen, for her står den grundlovssikrede ret til personlig frihed og privatliv over for den grundlovssikrede ytringsfrihed. Hvordan disse to menneskerettigheder skal vægtes, er Folketingets afgørelse, og den vægtning bør efter Venstres opfattelse først afgøres efter indgående drøftelse mellem partierne.

Teknologiens fremmarch har som allerede forudset under udvalgsbehandlingen i Folketingets Retsudvalg vedrørende registerloven i 1980'erne skabt en situation, hvor enhver med den fornødne økonomiske baggrund og tekniske snilde kan indsamle helt ukontrollerede og

[Birthe Rønn Hornbech]

ubekræftede oplysninger på enkeltpersoner. Ved samkøring af diverse private registre kombineret med fagre ny verdens øvrige elektroniske udstyr i form af fotolinsener og aflytningsudstyr, og hvad der ellers findes eller måtte blive opfundet, kan vi efterhånden kortlægge hinandens færden, uden at den enkelte kan værges sig eller kontrollere, hvad der er registreret.

Lov om private registre sætter godt nok forskellige grænser sanktioneret med straf, men det standser naturligvis ikke den, der virkelig vil overvåge andre. Spørgsmålet er derfor, om vi ikke også nu skal benytte lejligheden til at se på, om registerlovgivningen overhovedet er nogen beskyttelse for de registrerede eller den måske er et utilstedeligt indgreb i, hvad enkeltpersoner har lyst til at registrere i deres elektroniske lommebøger.

Vi mener ikke, det er rimeligt isoleret at drøfte pressens problemer uden at drøfte den enkeltes beskyttelse efter registerloven, både beskyttelsen mod andres indsamling af oplysninger om mig og beskyttelsen mod, at statsmagten blander sig i, hvad jeg skriver i min elektroniske lommebog.

I vor tekniske tidsalder samler interessen sig naturligvis om indsamling af oplysninger med henblik på senere udgivelse. Enhver borger i Danmark har en grundlovssikret ret til at fremsætte sin mening om offentlige og åndelige sager.

Grundlovens ytringsfrihed gælder derimod ikke nødvendigvis hverken for den enkelte eller for pressen, når det drejer sig om offentliggørelse af f.eks. ligegyldig sladder og dødsporno, som kan ligge langt fra det formål, der lå til grund for ytringsfrihedens indførelse i Danmark. Men i det omfang indsamling af oplysninger er forarbejder til meningstilkendegivelser i den offentlige debat, gælder grundloven behårdt. Censur kan ingen sinde indføres.

Det er derfor en helt ny diskussion, vi skal igennem, når vi skal tage stilling til, hvordan vi skal forholde os til redaktionelle informationsdatabaser, for det er jo indsamlede oplysninger, som ligger forud for offentliggørelsen.

Man kan sige, at enhver retlig regulering vil være censur, og man må derfor spørge, om en beslutning om, at dette område skal holdes uden for retlig regulering, ikke bør gælde enhver borger, idet enhver borger jo er beskyttet af grundloven og alle borgerne er ligestillet efter grundlovens § 77.

På den anden side bør man også diskutere, om dette forbud med de historiske forudsætninger in mente ikke har sine begrænsninger, hvis oplysningerne går ud over det, som Grundtvig fandt var beskyttelsesinteressen, nemlig den frie meningsdannelse i offentlige og åndelige spørgsmål, som tidligere havde været undertrykt ved censur og belagt med strenge straffe ved overtrædelse.

De to grundlovssikrede retsinstitutter, som brydes i denne sag, er rimelig uafklarede størrelser, og jeg finder egentlig ikke, at analysen i lovens forarbejder endnu er tilstrækkelig til en politisk afvejning. Der skal mange flere lodder i begge vægtskåle, før den endelige afvejning kan foretages. Og både den enkelte borgers ret til at indsamle oplysninger for at udgive et flyveblad og den enkeltes beskyttelse over for andres anvendelse af den nye teknologi har hidtil ført en for tilbagetrukket tilværelse i debatten. Faktisk har den enkelte borger ikke haft nogen talerør i det udvalg, der har været nedsat.

Vi er i Venstre, som det også fremgik af mit indlæg under behandlingen af medieansvarsloven, på den ene side meget optaget af ikke at sætte stopklodser for en inspirerende, irriterende, kritisk, debatskabende presse. Men vi er lige så optaget af at forebygge de krænkelser, der kan finde sted over for enkelte mennesker, og som ikke er legitimeret af hensynet til den frie information.

Pressefriheden skal bruges i samfundets interesse. Den skal kontrollere magthaverne, hvad enten det er offentlige myndigheder eller privat magtkoncentration, på borgernes vegne. Medierne skal sikre den enkelte borger mod overgreb og skal derfor have vid adgang til informationer og indsamling af disse. Men særbehandling af medierne ophører dér, hvor medierne selv tiltager sig magt og bliver politisk, anklagemyndighed og dommer.

Dette skal vægtes sammen med den omstændighed, at den personlige frihed og den private rådgigheds sfære betyder langt mere i dag end i 1849.

Jeg har mærket mig, at en række partier både i dag og tidligere har sagt, at dette her er vanskeligt, og derfor ser jeg frem til en frugtbar debat i Retsudvalget.

Gert Petersen (SF):

Da et tilsvarende lovforslag blev behandlet

[Gert Petersen]

for godt og vel et halvt år siden, altså i foråret, udtrykte vi fra SF's side den holdning, at vi i det store og hele var tilfredse med forslaget. Det handler om denne balance imellem ytrings- og pressefrihed på den ene side og hensynet til den enkeltes privatliv på den anden side.

Vi mente, at problemerne stort set var løst undtagen på et enkelt punkt, og det var netop det område, som man nu har taget ud af lovforslaget, altså det, der vedrører de redaktionelle informationsdatabaser.

De formuleringer, vi havde dengang, var der her i Tinget en del kritik af. Fra SF's side udtrykte vi også, at det forekom os lidt komisk, for når nogle bemærkninger var blevet slettet i det elektroniske medium, var der ingen som helst, der kunne hindre journalisten i at notere dem i sin lommebog eller på en papirlap et eller andet sted. Det er jo den måde, journalister altid har arbejdet på. Man samler oplysninger, man noterer dem, og det kan ikke undgås.

Derfor er de redaktionelle informationsdatabaser et nødvendigt arbejdsinstrument, som omverdenen skal blande sig mindst muligt i. Det fremgik da også meget tydeligt af pressens reaktion på den behandling, vi havde her i salen. Jeg tror såmænd, at vi nærmest blev anklaget for at ville indføre en slags forhåndscensur eller noget i den retning. Det anser jeg selv for at være overdrevet, men nogen god bestemmelse var det ikke, og den er altså også ude nu.

Det betyder ikke, at dagspressen bare kan køre derudad uden nogen som helst restriktioner, for det er ikke tilfældet. Enten er man underkastet den almindelige registerlov med dens ret skrappe restriktioner, eller også tilmelder man sig Registertilsynet som redaktionel informationsdatabase. Så er man ikke underkastet registerloven, men man er forpligtet til at sikre, at uvedkommende ikke får adgang til de oplysninger, som er samlet i den redaktionelle informationsdatabase, og at disse oplysninger kun er anvendelige og tilgængelige for det journalistiske og redaktionelle arbejde – intet andet.

Vi anser det for at være meget vigtigt, at denne sikring opretholdes, og at den efterleves, men at det til gengæld også er den eneste indskrænkning, man foretager, når det drejer sig om det redaktionelle arbejde.

Om alle problemer er løst dermed, skal jeg ikke sige. Her tænker jeg på spørgsmålet om de offentligt tilgængelige informationsdatabaser.

Som sagt sidste gang synes vi, at man her har ramt en rigtig og rimelig balance, og vi vil godt se på detaljer i forslaget, men tilsiger det en positiv behandling.

Tom Behnke (FP):

Dette forslag hed i sidste samling L 262, og det nåede kun at få en første behandling. Forslaget mødte en del modstand, og hvis jeg må have lov at citere mig selv, så sagde jeg ved den førstebehandling, sp. 8012:

»Det foreliggende lovforslag er stadig for snævert på flere punkter, og vi vil i løbet af ganske kort tid opdage, at vi alligevel må i gang med en revidering af loven, når loven skal til at virke i praksis.«

Jeg må sige, at min forudsigelse holdt stik bortset fra, at loven end ikke nåede at blive vedtaget, før man skulle revidere den. Det er jeg glad for at den bliver nu. Jeg er glad for, at ministeren lyttede til debatten i sidste samling, og at vi nu har fået et nyt forslag.

Jeg kan godt se, at stort set alle de indvendinger, jeg havde på Fremskridtspartiets vegne, er blevet taget til efterretning, og at de bestemmelser, vi havde indsigelser imod, er blevet fjernet i forslaget. Det er vi glade for.

Men hvorfor er det overhovedet nødvendigt med dette lovforslag? Så får man svaret, at det er nødvendigt, fordi der ligger et eller andet retligt vakuum eller manglende samspil i forhold til lov om privates registre.

Så er mit spørgsmål: Hvorfor ophæver vi så ikke den lov? Hvad skal vi med disse love om privates registre? Hvad er forskellen på, om man har sine notater skrevet på et stykke papir eller man har skrevet det ind på edb? Forskellen er hurtigheden, hurtigheden i at kunne søge oplysninger frem. Det svarer til, at man sagde til de journalister, der bruger briller: Nu skal I tage brillerne af, når I arbejder, for ellers arbejder I for hurtigt. Det kunne man heller aldrig nogen sinde finde på at sige til folk. Hvad er det, man er så bange for ved, at man kan få lov til at arbejde lidt hurtigere med sine notater? Og det er forskellen på edb og papir.

Jeg skal i øvrigt henvise til, hvad jeg sagde i min ordførertale i sidste samling, også sp. 8012.

[Tom Behnke]

Til det foreliggende forslag vil jeg stille nogle spørgsmål vedrørende forslaget § 17, stk. 2, hvor det fremgår, at staten, en kommune eller et kommunalt selskab kan pålægges bødeansvar. Hvem skal så betale i den sidste ende? Bliver det skatteyderen, der skal finansiere det? Og hvilket incitament har kommunerne til at passe på ikke at overtræde lovgivningen? Er det ikke muligt at pålægge et ansvar direkte over for de medarbejdere, som har overtrådt lovgivningen, eller i hvert fald efterfølgende søge at inddrive pengene hos de medarbejdere, der har foretaget den konkrete overtrædelse?

Det er nogle af de spørgsmål, som jeg mener bør afklares. Det kan være, vi kan gøre det allerede i dag, ellers må vi gøre det under udvalgsbehandlingen.

Fremskridtspartiet kan støtte det foreliggende forslag i mangel af bedre og ud fra, at der ikke er et flertal her i Folketinget, der mener, at vi skal ophæve loven om privates registre eller for den sags skyld lade hele dette område høre ind under medieansvarsloven, som fuldt ud kunne dække dette område, hvis man havde viljen til det. Det har man ikke, og så er det foreliggende forslag dog bedre, end at journalisterne ikke ved, hvad de skal henholde sig til.

Elisabeth Arnold (RV):

Vi, der er valgt til at sidde herinde, er ikke på noget tidspunkt valgt, fordi vi er specialister. Det er muligt, at nogle af os er specialister i et eller andet, men vi er ikke valgt på det grundlag, at vi er specialister. Vi er valgt, fordi vi har nogle holdninger, fordi vi har nogle synspunkter om, hvordan samfundet skal indrettes.

De fleste af os har haft den oplevelse, at vi har udtalt os om et eller andet i medierne, og så er vi klar over, at der sidder mindst tusind mennesker ude omkring i landet, som ved bedre, fordi de er specialister på præcis det område, vi har udtalt os om. Det er et vilkår, vi alle sammen arbejder under, og det er noget, vi må lære at leve med, og det er også noget, omverdenen må lære at leve med.

Da dette lovforslag i en anden udgave blev fremsat for et halvt år siden, oplevede mange af os det samme. Vi udtrykte imødekommethed, forståelse for den problemstilling, som er nedfældet i dette lovforslag, og hensynet til individets krav på beskyttelse på den ene side og

hensynet til presse- og ytringsfriheden på den anden side, et lovinitiativ nødvendiggjort af de tekniske landvindinger på informationsområdet – en åben og, som jeg husker det, en lidt søgende første behandling, hvor vi sagde, at dette her var vanskeligt stof; det måtte vi kigge på.

Ikke så snart var førstebehandlingen slut, før kritikken regnede ned over vores syndige hoveder fra den samlede presseverden, som fortalte os, at dette her havde vi overhovedet ikke forstået og nu ville vi ødelægge alle mulige arbejdsbetingelser for pressens folk fremover.

Det indkasserede vi så og gik i gang med forårets behandling, og vi var klar over, at vi nok måtte prøve at finde en anden måde at få den nødvendige beskyttelse af individets krav på privatliv igennem på. Det, der var helt forestemmende ved forårets behandling, var, at i hvert fald jeg havde indtryk af, at pressen ikke altid havde den nødvendige forståelse for de hensyn, også den bør tage til borgerne.

Men nu prøver vi så igen, og jeg er i hvert fald spændt på at se, hvilke reaktioner der kommer i Retsudvalget, når vi skal behandle dette lovforslag lidt nøjere.

Fra radikal side forventer vi i hvert fald, at de samme personer og samme organisationer, som henvendte sig sidste gang, igen ytrer sig og deltager aktivt i debatten, så vi forhåbentlig kan få lovforslaget færdiggjort og få loven på plads og gennemført.

Det Radikale Venstre støtter lovforslaget og tilsiger et grundigt udvalgsarbejde.

Ole M. Nielsen (KRF):

Jeg er også her kun substitut for vores retspolitiske ordfører, fru Inger Stilling Pedersen, og jeg skal hilse og sige, at vi støtter forslaget.

Justitsministeren (Erling Olsen):

Jeg vil gerne takke for den velvillige modtagelse, forslaget har fået, men jeg vil ikke håbe, at det får nogen let gang igennem Folketinget, for, som det blev sagt, er det et meget svært område, vi her beskæftiger os med, og det er kolossalt væsentligt at få foretaget afvejningen mellem hensynet til privatlivets fred og hensynet til ytringsfriheden så godt, som vi nu kan.

Det er rigtigt, som hr. John Vinther sagde, at vi lod forslaget svømme under indtryk af me-

[Justitsministeren]

get kritik, og det skete da også, at dér, hvor vi var mest i tvivl, var der altså noget, der druknede. Men det betyder jo ikke, at vi dermed har sagt, at på de områder, vi lod falde, mener vi at det er rigtigt slet ingenting at gøre. Derfor har vi faktisk meget brug for den diskussion, som mange med så gode indlæg lagde op til, og jeg håber, den vil foregå intensivt i udvalget. Vi skal fra ministeriets side gøre, hvad vi kan for at leveré det materiale, udvalget skal bruge.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:**Første næstformand (Ivar Hansen):**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udvalget for Forretningsordenen (4/11 93):

Udtræder: Flemming Hansen (KF)

Nyt medl.: Ahlmann-Ohlsen (KF)

Miljø- og Planlægningsudvalget (4/11 93):

Udtræder: Jørgen Winther (V)

Nyt medl.: Filt Jensen (V)

Udtræder: Filt Jensen (V)

Ny stedf.: Hanne Severinsen (V)

CSCE's parlamentariske forsamling (5/11 93):

Udtræder: Fischer (KF)

Nyt medl.: Ahlmann-Ohlsen (KF)

Udvalget for Forretningsordenen (8/11 93):

Udtræder: Pia Gjellerup (S)

Nyt medl.: Ritt Bjerregaard (S).

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 11. november 1993, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 15.33
